

Zondag 30 oktober 2011

Hervormingsdag tevens Bijbelzondag

EERSTE LEZING Spreuken 4, 10-19; 6, 20-23

TWEEDE LEZING Matteus 25,1-13

PREEK

Gemeente van Christus, de meesten van ons, zoals we hier zitten, zijn getrouwd of getrouwd geweest, helaas door overlijden of scheiding hun echtgenoot verloren. Maar getrouwd: sommigen zijn nog maar kort geleden, Wim Gerritsen is nog maar drie maanden geleden met Monique in het huwelijksbootje gestapt, maar de meesten hier zijn al heel wat langer getrouwd: bijna 10, 25, 40, 50, sommigen zoals Ali en Jan Toebes zijn al zestig jaar in lief en leed verbonden, dat is het huwelijk. Het laat zich in vijf woorden zeggen: in lief en leed verbonden. En hoe die trouwdag van u was. Of het de mooiste dag van uw leven was, of dat het het begin was van de mooiste dagen, de dagen met elkaar. Het huwelijk heeft wel aan betekenis afgedaan, veel huwelijken worden na een tijd weer ontbonden, maar toch wordt er nog getrouwd, soms zelfs na jaren samenwonen, wordt het huwelijk nog steeds gezien als bevestiging van de relatie, als een bevestiging van de keuze: ik voor jou en jij voor mij.

In Israël waarover we in de Bijbel horen, is het niet anders. Het huwelijk is een verbond van twee mensen met elkaar om lief en leed te delen, zo mogelijk kinderen te krijgen en bij elkaar te blijven, tot de dood hen zou scheiden.

En daarom is het feest als mensen trouwen. Nu en toen. Familie, vrienden worden uitgenodigd, de hele gemeente. Maar anders dan bij onze trouwerijen wordt bij de Joodse bruiloft al uitgedrukt dat het niet lief is wat in het huwelijk verwacht kan worden. Onder het joodse huwelijksbaldakijn, de chuppa wordt een glas stuk getrapt. Op de gezamenlijke weg zal ook leed zal zijn. Bij ons klinkt het ook in de huwelijksdienst: de goede en de kwade dagen. Want we leven in een wereld waarin mensen ziek worden, doodgaan, catastrofes overkomen, oorlog bestaat. In het huwelijk ben je daar niet van gevrijwaard, maar juist is het huwelijk een soort verbond ertegen, dat je elkaar helpt en bemoedigt, als een stukje tegenvuur tegen dat onheil.

Zo ziet ook God zijn relatie met de mensen, als een huwelijk. Allereerst met Israël, maar nog liever met alle volken en alle mensen. Israël de bruid en God is de bruidegom. U zou de passages eens moeten tellen waarin dit gezegd wordt. Ook in het verhaal dat we zojuist als gelijkenis van Mattheüs hebben gehoord. De gelijkenis van de wijze en de dwaze maagden. En je ziet die tien vrouwen gewoon voor je. In de nacht. Met hun lampen. Hoe vaak zou u die gelijkenis niet hebben gehoord. Maar vindt u het, bij alle bekendheid, ook niet een vreemd verhaal. Nou ja, het is een gelijkenis. Het verhaal dat verteld wordt is een bruiloft, de ontvangst van de bruidegom en straks zullen met elkaar naar de bruiloftsmaal gaan. Maar omdat het een gelijkenis is, weten we, dat het om iets anders gaat. Het lijkt ergens op. Maar waar het op lijkt en waar het om gaat, wordt niet verteld. Dat is een geheimenis. Ondertussen weten – na al zoveel gelijkenissen te hebben gehoord en besproken, dat een gelijkenis altijd gaat over het Koninkrijk van de hemel, of het Koninkrijk van God. Dat is waar wij in het Onze Vader iedere keer weer om bidden: U Koninkrijk kome, God, want er is zoveel leed. Ziekte, dood, catastrofes, oorlog, verraad. O, laat uw koninkrijk toch komen!!!

Dus gaat het in deze gelijkenis wijze en de dwaze maagden ook over het Koninkrijk. Dus als er in het verhaaltje gezegd wordt dat de bruidegom komt, vullen wij aan: de koning komt, de koning van dat koninkrijk, het koninkrijk der hemelen. De bruidegom komt. Ook al laat hij op zich wachten, hij komt. Dat weten we, dat geloven we. Maar hebben we ons – al die keren dat we het hebben gehoord - weleens afgevraagd, misschien klinkt het wat zot van mij, maar waar de bruid is. Kijk, er zijn (buiten de bruidegom) die tien jonge vrouwen, maar waar de bruid is, wordt niet gezegd. Heeft u een vermoeden, is het misschien één van de tien, en is de bruid dan een wijze of een dwaze maagd? We maken er geen bijbelquiz van. Ik geef meteen het antwoord. De bruid is alle tien de vrouwen tegelijk. Want de bruid is immers de bruid van God, maar dat is Israël, maar dat is ook de gemeente. En die vrouwen verbeelden de gemeente, de mienjan, het tiental waar de synagogale dienst op rust (ook al zijn dat altijd mannen). Het duurde een beetje lang, maar nu weten we dus dat die gelijkenis over ons gaat, over de gemeente en over ons verlangen naar het koninkrijk van God. Maar wat zijn dan die lampen en wat is de olie. En vooral, dat is toch onze grootste vraag: waarom heeft de ene helft van de vrouwen voldoende en de ander helft onvoldoende olie?

Het licht, de lamp dat is makkelijk, dat is de Bijbel, in de Spreuken, in de psalmen, ja voortdurend is het licht het woord van God, het licht woord op je pad. Daarom hing vroeger in de tempel een godslamp en tegenwoordig in de synagogen. Dat licht herinnert ons eraan, dat de koning komt, het koninkrijk, God. Maar die komst van het Koninkrijk kun je niet zomaar, passief, afwachten. Er is een actief verwachten, dat is het lezen, het bestuderen van de bijbel, en anderzijds het doen van goede daden. Dat is de olie waardoor de lamp brandend blijft. Laat zo je licht zo schijnen, zegt Jezus in de Bergrede, dat de mensen je goede werken zien, en daardoorheen uw hemelse vader zien.

Maar dat is juist zo moeilijk, zeggen de vijf vrouwen, de helft van de gemeente. Nou ja, het aantal kan wat minder zijn, of wat meer. Maar het is wel het probleem van veel gemeenteleden, misschien bij tijd en wijlen van ieder van ons, dat wij de lamp niet brandend houden. Maar waarom hebben zoveel mensen, zelfs kerkleden, geen olie? Een reden wordt niet gegeven; maar als we het zelf bedenken, dan moet het wel zijn, omdat de bruidegom veel eerder verwacht wordt, zijn komst is veel eenvoudiger voorgesteld en er is niet op gerekend dat er misschien weleens een oponthoud en weerstand zou kunnen optreden. Het komt maar niet!!

Maar niet alleen is er te weinig geduld, soms is er ook het overspannen geloof, het geloof dat de komst van de koning met zo'n overvloedig licht zal zijn, dat al onze lampjes daarbij verbleken, dus overbodig zijn, dat wij en ons geloof er niet toe doen.

Maar wij doen er wel toe. Ieder mens mag er zijn en ieders inbreng wordt door God gewaardeerd. Niet toevallig staat direct na de gelijkenis van de vijf wijze en vijf dwaze maagden de gelijkenis van de talenten. Die gaat er niet over een hoeveel geld die we al of niet zouden, maar gaat over onze verwachting, over ons lichtje, want al is het zo zwak, het zijn deze lichtjes, onze hoop en verwachting waarop de bruidegom afkomt en zich laat leiden. Wij zullen het zo zingen: Hij zoekt bij ons in te gaan. Amen.

predikant: Ds. Jeroen Bellwinkel
organist: Koos Damman